

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний факультет

(назва інституту/факультету)

Кафедра географії та менеджменту туризму

(назва кафедри)

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ І КОНСТРУКТИВНОЇ ГЕОГРАФІЇ

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна програма Міжнародний туризм, Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг
(назва програми)

Спеціальність 242 "Туризм і рекреація"
(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 "Сфера обслуговування"
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

Факультет Географічний
(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: якими мовами читається дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Основи соціальної і конструктивної географії** складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності 2015 р.) та відповідає освітній програмі «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг» та освітній програмі «Міжнародний туризм», уведеної наказом по університету №118 від 03.04.2023 р., (спеціальність 242 «Туризм і рекреація», галузь знань 24 «Сфера обслуговування»).

Розробник: проф. *Кілінська Клавдія Йосифівна*, проф. кафедри географії та менеджменту туризму, д. геогр. н.

Погоджено

з гарантом ОП «Готельно-ресторанний сервіс та туроперейтинг»

Галина КРУЛЬ

Погоджено

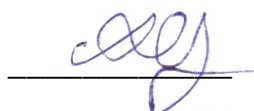
з гарантом ОП «Міжнародний туризм»

Тетяна СКУТАР

Затверджено на засіданні кафедри географії та менеджменту туризму
Протокол № 1 від “12 ” серпня 2024 року

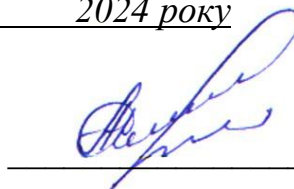
Завідувач кафедри географії та менеджменту туризму

Олександр КОРОЛЬ

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від “12 ” серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету

Наталя АНДРУСЯК

1. Мета навчальної дисципліни полягає у висвітленні основ соціальної і конструктивної географії. Предмет дисципліни розкриває теорію географічного і соціального просторів, методологію соціальних і конструктивно-географічних досліджень. Знання основ соціальної та конструктивної географії дозволяють слідкувати за закономірностями територіальної організації соціального життя.

Пререквізити. Ефективність засвоєння курсу підвищує попереднє вивчення таких навчальних дисциплін: «Основи туризму і рекреації», «Рекреаційна географія».

2. Результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент має поглибити знання таких **компетентностей**:

- ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- СК3. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

- СК21. Здатність аналізувати територіальне поєднання рекреаційно-туристичних ресурсів, господарства та інфраструктури за формами та видами туризму.

Програмні результати навчання:

- ПРН2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук

- ПРН4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору

- ПРН27. Пояснювати спеціалізацію туризму на основі аналізу територіального поєднання рекреаційно-туристичних ресурсів, господарства та інфраструктури.

Студенти також мають:

Знати:

- основні питання, які вивчає соціальна та конструктивна географія;
- структуру соціальної та конструктивної географії;
- методичні підходи у дослідженні соціальних і конструктивних питань.

Вміти:

- аналізувати соціальні процеси та явища;
- складати соціальну та конструктивну характеристику рекреаційно-туристичних об'єктів, процесів, явищ;
- виявляти соціальні та конструктивні явища у світі та Україні.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни												
<i>Основи соціальної і конструктивної географії</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістовних модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	4	120	2	30	30	-	-	60	-	залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		Л	П	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	
Змістовий модуль 1. Предмет, об'єкт і завдання курсу „Основи соціальної та конструктивної географії”						
Тема 1. Зміст, предмет і завдання соціальної географії	12	3	3	-	-	6
Тема 2. Історія розвитку та формування методологічних засад соціальної географії	12	3	3	-	-	6
Тема 3. Соціально-географічні дослідження: методологія, програма, методи.	12	3	3	-	-	6
Тема 4. Основи конструктивної географії	12	3	3	-	-	6
Тема 5. Напрями конструктивно-географічних досліджень	12	3	3	-	-	6
Разом за змістовим модулем 1	60	15	15	-	-	30
Змістовий модуль 2. Сучасні конструктивно-географічні та соціальні дослідження в Україні та світі: погляди, підходи, принципи						
Тема 6. Прогноз як метод дослідження природно-господарської різноманітності	12	3	3	-	-	6
Тема 7. Конструктивний	12	3	3	-	-	6

метод – основа конструктивного напрямку в географії						
Тема 8. Розвиток конструктивно-географічних досліджень в Україні	12	3	3	-	-	6
Тема 9. Географічний і соціальний простір і просторові властивості суспільства	12	3	3			6
Тема 10. Моделювання та прогнозування в географії	12	3	3	-	-	6
Разом за змістовим модулем 2	60	15	15	-	-	30
Усього годин	120	30	30	-	-	60

3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Назва: Дефініції соціальної географії, її зв'язок з соціологією та психологією. Завдання: Охарактеризувати методичний апарат дослідження соціальної географії. Результати: Виявлення корелятивних зв'язків суспільної географії, економічної географії, політології, демогеографії.	2	2
2.	Назва: Реферативна характеристика внеску у розвиток соціальної географії видатних українських вчених П. Чубинського, С. Рудницького, К. Воблого, В. Кубійовича, О. Діброви та ін. Завдання: Виявити наукові напрями і школи в соціології та їх зв'язок з соціальною географією. Результати: Вміння використовувати наукові надбання українських вчених.	2	2
3.	Назва: Соціологічні підходи до вивчення соціально-географічних явищ і процесів. Завдання: Виявити сучасні методи аналізу емпіричних даних наукових досліджень. Результати: Знання методичних підходів соціально-географічних досліджень.	2	2
4.	Назва: Сучасні конструктивні підходи до вивчення географічних явищ і процесів. Завдання: Охарактеризувати методи аналізу емпіричних даних конструктивних досліджень. Результати: Знати та використовувати у своїх науково-дослідних пошуках структурні блоки конструктивного аналізу та синтезу.	2	2

5.	Назва: Завдання: Результати:	Основні напрями природничо-географічних конструктивних досліджень. Визначити сучасні підходи до проведення конструктивно-географічних досліджень антропогенного навантаження та його оцінки. Вміти визначати антропогенне навантаження, проводити оцінювання антропогенного навантаження.	2	2
6.	Назва: Завдання: Результати:	Значення прогнозування для визначення стану природних умов і природних ресурсів. Знати, що таке прогноз і прогнозування, види прогнозування. Вміти використовувати у практичній діяльності метод прогнозування.	2	2
7.	Назва: Завдання: Результати:	Аналіз наукових доробок по питанню становлення та розвитку конструктивної географії. Виявити основні наукові студії 90-х років у сфері конструктивно-географічних досліджень. Вміти критично підходити до наукових розробок, аналізувати їх та створювати свій авторський погляд на питання конструктивної географії.	2	2
8.	Назва: Завдання: Результати:	Основні характерні властивості конструктивного підходу. Охарактеризувати структуру конструктивно-географічного методу дослідження. Знати структурні рівні конструктивного підходу.	2	2
9.	Назва: Завдання: Результати:	Зв'язок конструктивно-географічних досліджень з питаннями охорони здоров'я людини. Провести аналіз питань хвороб і захворювання населення. Використовувати конструктивний підхід у вивченні вказаних питань. Вміння використовувати різноманітну термінологію у конструктивно-географічних дослідженнях, провести аналіз питань захворювання та хвороб населення регіону	2	2
10.	Назва: Завдання: Результати:	Моделі соціального простору. Виявити рівні організації простору та регіональної свідомості. Знати світові стандарти організації простору та регіональної свідомості.	2	2
11.	Назва: Завдання: Результати:	Просторові зони і території людини. Регіональна організація території. Охарактеризувати світові та вітчизняні стандарти просторової зони людини. Провести порівняльний аналіз світових і вітчизняних стандартів просторової зони людини.	2	2
12.	Назва: Завдання:	Модель антропогенного навантаження. Виявити антропогенну обумовленість сучасних	2	2

	Результати:	геоекологічних явищ. Вміти визначати антропогенне навантаження на територію та антропогенну обумовленість сучасних геоекологічних явищ.		
13.	Назва: Завдання: Результати:	Аналіз матеріалів з'їздів Географічного товариства України про виникнення та функціонування конструктивної географії. Провести аналіз матеріалів з'їздів Географічного товариства України про виникнення та функціонування конструктивної географії. Знати історію становлення конструктивної географії.	2	2
14.	Назва: Завдання: Результати:	Регіональні конструктивно-географічні завдання в Україні. Сформувати перелік основних конструктивних завдань в сучасній географії. Знати сучасні наукові конструктивно-географічні школи України.	2	2
15.	Назва: Завдання: Результати:	Ретроспективна характеристика становлення прогнозування. Виявити етапи та періоди становлення методу прогнозування. Використовувати існуючі доробки науковців у своїх прогнозних дослідженнях.	2	2
Всього			30	30

3.4. Самостійна робота*

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Об'єкт і предмет дослідження соціальної географії.	1
2.	Функції соціальної географії	1
3.	Завдання соціальної географії. Визначення науки.	1
4.	Місце соціальної географії в системі наук та її зв'язки із іншими науками.	2
5.	Історія розвитку соціальної географії.	2
6.	Становлення і розвиток соціальної географії в Україні.	1
7.	Сучасна західна соціальна географія.	1
8.	Основні методологічні принципи соціально-географічних досліджень.	1
9.	Соціологічні підходи до вивчення соціально-географічних явищ і процесів.	2
10.	Види і типи соціально-географічних досліджень.	2
11.	Програма соціально-географічного дослідження.	1
12.	Методи аналізу емпіричних даних наукових досліджень.	1
13.	Методи інформаційного забезпечення соціально-географічних досліджень.	2
14.	Об'єкт конструктивно-географічного дослідження.	1

15.	Географічний конструкт, як об'єкт дослідження конструктивної географії.	1
16.	Властивості географічного конструкту.	2
17.	Функції географічного конструкту.	1
18.	Структура географічного конструкту.	2
19.	Предмет конструктивно-географічного дослідження.	1
20.	Напрями природничо-географічних конструктивних досліджень.	1
21.	Напрями антропогенно-географічних конструктивних досліджень.	2
22.	Антропогенне навантаження.	1
23.	Антропогенна обумовленість геоекологічних явищ.	1
24.	Історичні засади прогнозування.	1
25.	Погляд на питання прогнозування: сутність і зміст.	2
26.	Конструктивне прогнозування.	2
27.	Прогнозування геоекологічного стану.	1
28.	Вступ до конструктивної географії.	2
29.	Конструктивна географія І.П. Герасимова.	1
30.	Конструктивна географія наприкінці ХХ століття. Розвиток конструктивної географії в Україні.	2
31.	Сучасна криза в конструктивній географії.	1
32.	Конструкт географічний – як об'єкт дослідження конструктивної географії.	1
33.	Властивості, функції, структура конструкту географічного.	1
34.	Конструктивний підхід.	2
35.	Типи конструктивно-географічних завдань.	2
36.	Типологічні конструктивно-географічні завдання.	2
37.	Регіональні конструктивно-географічні завдання.	2
38.	Конструктивно-географічні дослідження і фундаментальні проблеми географії.	2
39.	Поняття про соціально-географічний простір.	1
40.	Властивості геопростору.	1
41.	Соціально-географічна сутність соціального простору. Моделі соціального процесу.	1
42.	Географічне моделювання. Картографічне моделювання: принципи та види	2
Всього		60

* – питання, винесені на самостійне опрацювання, включені до тематичного і підсумкового тестового контролю

4. Методи навчання

Під час викладання даної навчальної дисципліни використовуються такі методи навчання:

- лекція, аналіз, пояснення, проблемна ситуація, консультація;
- лекції-семінари;
- практичні заняття;
- семінарські заняття;
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (Moodle, Google Meet);
- самостійна робота за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, які варто визначати за допомогою числової (відсоткової) шкали оцінювання знань і трансформувати в оцінку використовуваної рейтингової шкали у кількості балів, що виділяються для кожного запланованого результату навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання за основними видами робіт – [завантажити >>>](#)

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. Засоби оцінювання

Основними засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є контрольні роботи, стандартизовані тести, реферати, контрольні роботи.

7. Форми поточного і підсумкового контролю та оцінювання

Форми поточного контролю:

- усна (відповідь студента по теорії щодо виконання практичних завдань);
- захист і презентації результатів виконаних практичних завдань;
- письмова (тестування);

Форма підсумкового контролю: залік (тестування).

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять і має на меті перевірку знань здобувачів вищої освіти з окремих тем шляхом виконання конкретних завдань (наскрізні проєкти; індивідуальні та командні проєкти; презентації). Кількість передбачених балів за різні види робіт також зазначені у силабусі та в системі дистанційного навчання Moodle, куди студенти можуть завантажувати роботи, і де здійснюється тестовий контроль. Результати оголошуються під час занять та/або виставляються в Moodle. Самостійна робота враховується при складанні поточних і підсумкових тестів та усних відповідях на семінарах, під час захистів практичних і лабораторних робіт.

Тестові завдання (або перелік запитань) розроблені до кожної теми (змістового модуля). Підсумкові тести та білети (іспит) покликані перевірити рівень засвоєння теоретичного матеріалу, здатності осмислити і відтворити зміст даної частини дисципліни.

Розподіл балів, які отримує студент

Поточний контроль		Підсумковий модуль	
Модуль №1	Модуль № 2	40	100
30	30		

8. Література

Основна література

1. *Кілінська К.* Дефініції прогнозування природно-господарських комплексів та деякі концептуальні положення // Науковий вісник Чернівецького університету. Чернівці : Рута, 2002. Вип. 158. С. 3–8.
2. *Кілінська К.* Еколого-прогнозна оцінка природно-господарської різноманітності Карпато-Подільського регіону України. Монографія. Чернівці : Рута. 2007. 496 с.
3. *Кілінська К.Й.* Еколого-прогнозна оцінка як суспільно-сутнісна складова аналізу процесів зміни навколишнього середовища // Фізична географія і геоморфологія. Міжвідомчий науковий збірник. К.: Видавництво географічної літератури “Обрії”. 2005. Випуск 48. С. 49-55.
4. *Кілінська К.* Історія становлення природничого прогнозування зміни навколишнього осередку // Наукові записки. Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Серія: Географія, Випуск 6. 2003. С.5-10.
5. *Кілінська К.* Основи географічного прогнозування : Навч. метод. посібник. Чернівці: Рута, 2003. 60 с.
6. *Клавдія Кілінська.* Теоретико-методологічні засади еколого-прогносної оцінки рекреаційної різноманітності. // Теоретичні та прикладні аспекти

рекреаційного природокористування в Україні. Монографія. Чернівці : ЧНУ, 2010. С. 9-24.

7. Михалевська Т.В., Ісаєнко В.М., Гроза В.А., Криворотько В.М. Моделювання і прогнозування стану довкілля. У 2 ч. 4.1. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2006. 212 с.

8. Соціально-економічна географія України: Навчальний посібник / За редакцією професора Шаблія О.І. Видання друге. Львів: Світ, 2000. 680 с.

Додаткова література

1. Голиков А.П., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до економічної і соціальної географії. К., 1997. 320 с.

2. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Вступ до соціальної географії. Навч. посіб. К.: Знання, 2000. С. 15-30.

3. Петлін В.М. Конструктивне ландшафтознавство. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2006. 357 с.